

До спеціалізованої вченої ради Д 27.855.03
в Університеті державної фіскальної служби України
08205, Київська обл., м. Ірпінь, , вул. Університетська, 31

Відгук

офіційного опонента на дисертацію

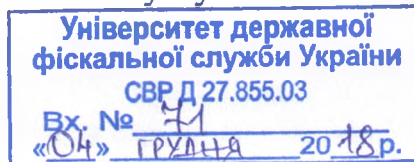
ПУЗИРЬОВА МИХАЙЛА СЕРГІЙОВИЧА

«Виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у зарубіжних країнах: порівняльно-правове дослідження», подану до спеціалізованої вченої ради Д 27.855.03 на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право

Актуальність теми дисертаційного дослідження. Сумніву в тому, що тема дисертаційного дослідження є актуальною немає. Україна, будучи членом Ради Європи, а також визначившись щодо подальшої інтеграції в Європейський Союз, здійснює послідовно свою політику в цьому напрямку. Важливою складовою цього процесу є реформування кримінально-правової політики української держави. Складовими цієї політики є кримінально-правовий, кримінально-процесуальний, кримінально-виконавчий сегменти. Саме такий підхід дозволить оптимально вирішити наявні проблеми і максимально наблизитися до європейських стандартів кримінальної політики.

Кримінально-виконавча система України сьогодні перебуває на черговому етапі свого реформування й становить комплекс державно-правових, соціально-економічних та психолого-педагогічних інститутів, які в сукупності забезпечують діяльність органів і установ виконання покарань та пробації Міністерства юстиції України, відповідно до євроінтеграційного вектора розвитку нашої держави.

Радикальні зміни, що відбулися в українському суспільстві наприкінці

XX ст., ратифікація міжнародних правових актів у цій сфері зумовили зміну відомчої належності цього соціального інституту. Підпорядкування кримінально-виконавчої системи Міністерству юстиції України привело не лише до внесення в її функціонування спеціальних заходів, а й до перегляду всіх її основних складових: ідей, концептуальних цілей, завдань, функцій, структури діяльності органів і установ виконання покарань та пробації, форм і методів роботи із засудженими тощо.

Порівняльні дослідження в галузі кримінально-виконавчого права виступають науковою основою сучасних процесів реформування кримінально-виконавчої системи України та галузевого законодавства під егідою Міністерства юстиції. Такі дослідження відзначаються як теоретичною цінністю, так і прикладним значенням.

Теоретична цінність дослідження зарубіжного досвіду виконання покарань полягає у збагаченні вітчизняної науки кримінально-виконавчого права новими поняттями, фактами, закономірностями функціонування кримінально-виконавчих (пенітенціарних) систем країн світу. Більше того, порівняльний аналіз кримінально-виконавчого законодавства зарубіжних країн і практики його застосування – внесок у розвиток теорії порівняльного правознавства. Зіставлення позитивного і негативного пенітенціарного досвіду зарубіжних країн із відповідною вітчизняною сферою робить висновки будь-якого фундаментального дослідження з кримінально-виконавчого права більш обґрунтованими. Такий підхід закладає основу нового наукового напрямку, в межах якого можна визначити шляхи вдосконалення кримінально-виконавчого законодавства України та зарубіжних країн, підвищення ролі інституту покарання в боротьбі зі злочинністю.

Прикладне значення порівняльних досліджень у галузі кримінально-виконавчого права полягає у співставленні різних юридико-технічних підходів щодо врегулювання однорідної сфери правовідносин, пошуку оптимальних законодавчих рішень регламентації порядку і умов виконання

та відбування покарань, оцінці на предмет переваг та недоліків вітчизняного кримінально-виконавчого законодавства.

Необхідність проведення порівняльних досліджень у галузі кримінально-виконавчого права також набуває актуальності в умовах реалізації Національної стратегії у сфері прав людини (затвердженої Указом Президента України від 25 серпня 2015 р. № 501/2015), Стратегії реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015–2020 роки (схваленої Указом Президента України від 20 травня 2015 р. № 276/2015) та Концепції реформування (розвитку) пенітенціарної системи України (схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 13 вересня 2017 р. № 654-р), положення яких орієнтовано: по-перше, на підвищення рівня формальних і практичних каналів комунікації між органами державної влади та європейськими й міжнародними партнерами; по-друге, на наближення українського законодавства до стандартів Європейського Союзу; по-третє, на подальше реформування пенітенціарної системи України шляхом впровадження в практику кримінально-виконавчих установ міжнародного досвіду пенітенціарної діяльності та вимог європейських стандартів у сфері виконання покарань і поводження із засудженими.,

З огляду на це проведене теоретико-прикладне дослідження виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у зарубіжних країнах є актуальним та своєчасним. Це тим більше важливо, що монографічного дослідження означених проблем на рівні дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук в Україні не проводилося.

Актуальність теми дисертаційного дослідження підтверджена відділенням кримінально-правових наук НАПрН України.

Наукова новизна, достовірність отриманих результатів. Наукова новизна полягає у тому, що за характером та змістом розроблених проблем дисертація є першим в Україні комплексним порівняльно-правовим дослідженням виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у

зарубіжних країнах, за результатами якого сформульовано обґрунтовані пропозиції, спрямовані на вдосконалення кримінально-виконавчої системи України та галузевого законодавства. У дисертації висунуто та обґрунтовано низку нових теоретичних і важливих у практичному відношенні положень, які відображають її наукову новизну. Найважливішим результатом дослідження є оригінальна авторська доктринальна модель цих положень.

Серед положень наукової новизни сформульованих вперше найбільшу цінність мають такі:

– наведено теоретико-прикладне обґрунтування порівняльних досліджень у галузі кримінально-виконавчого права через виокремлення двох складових: теоретичної цінності та прикладного значення;

– урахувуючи теоретичну цінність, прикладне значення порівняльних досліджень у галузі кримінально-виконавчого права, а також впровадження навчальної дисципліни «Порівняльне кримінально-виконавче право» в освітній процес закладів вищої освіти Державної кримінально-виконавчої служби (ДКВС) України, обґрунтовано триєдину мету кримінально-виконавчої (пенітенціарної) компаративістики, а саме: наукову, навчальну, прикладну;

– систематизовано наукові розробки щодо вивчення зарубіжного досвіду виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк, виокремивши три періоди проведення відповідних наукових пошуків, зокрема: 1) дореволюційний (до 1917 р.); 2) радянський (1917–1991 рр.); 3) сучасний (із 1991 р. й дотепер);

– визначено закономірності функціонування пенітенціарних систем зарубіжних країн в історико-правовому дискурсі та наведено комплексне порівняльно-правове узагальнення особливостей виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у державах романо-германської, англо-американської та скандинавської правових сімей, що дало можливість забезпечити науку кримінально-виконавчого права України, практиків-

пенітенціаристів і суб'єктів правотворчості новими й достовірними фактами щодо функціонування зарубіжних пенітенціарних систем;

– на підставі вивчення зарубіжного досвіду запропоновано сучасні напрями вдосконалення кримінально-виконавчої системи України в умовах реформування під егідою Міністерства юстиції;

– розроблено алгоритм забезпечення внутрішньосистемної стабільності на випадок передачі кримінально-виконавчої системи з одного центрального органу виконавчої влади до іншого;

– розроблено пропозиції щодо вдосконалення кримінально-виконавчого законодавства України з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк;

– доведено, що назва нормативно-правового акта «Кримінально-виконавчий кодекс України» не узгоджується з найменуванням державної політики у сфері виконання кримінальних покарань та пробації. Виходячи з цього, урахувавши правила систематизації (у формі кодифікації) законодавчих актів у визначеній сфері правовідносин і ґрунтуючись на зарубіжному досвіді законотворення у цій сфері, запропоновано прийняття на основі Кримінально-виконавчого кодексу України та Закону України «Про пробацію» Кодексу законів України про виконання покарань та пробації. У разі сприйняття розробленої за участі автора «Доктрини пенітенціарного права України» назва відповідного нормативно-правового акта може бути «Пенітенціарний кодекс України»;

Крім того, автором обґрунтовується необхідність удосконалення:

а) теоретико-методологічних засад порівняльного правознавства та науки кримінально-виконавчого права України через обґрунтування самостійного напрямку галузевих наукових розвідок – кримінально-виконавчої (пенітенціарної) компаративістики;

б) науково-теоретичних положень щодо генезису виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у зарубіжних країнах;

в) наукової дефініції терміна «прогресивна система виконання покарань» через наведення поняття в авторській редакції, що має вплинути на його більш чітке теоретичне розуміння. Внесено пропозицію щодо доповнення Кримінально-виконавчого кодексу (КВК) України новою статтею – «Стаття 6-1. Прогресивна система виконання покарань», запропоновано авторську редакцію норм цієї статті;

г) теоретико-прикладних підходів до застосування прогресивної системи виконання покарання. Зокрема встановлено, що ключовим компонентом у реалізації прогресивної системи в зарубіжних країнах є не процес оцінювання ступеня виправлення засуджених, а оцінка ризиків і криміногенних потреб. Прикладом цього є класифікація пенітенціарних установ в Англії та Уельсі, Сполучених Штатах Америки (США), Канаді за рівнями безпеки залежно від імовірності вчинення засудженими втечі. Також цей критерій є однією з підстав незастосування до засуджених низки заохочувальних інститутів (затримка з переведенням до установи нижчого рівня безпеки, ненадання короткочасних виїздів за межі установи тощо);

д) мети кримінально-виконавчого законодавства України через внесення пропозицій щодо відповідних змін до ч. 1 ст. 1 КВК.

Є також цінними в науковому плані пропозиції щодо подальшого розвитку:

1) наукової аргументації вчених і практиків щодо проведення подальших порівняльних досліджень у галузі кримінально-виконавчого права з метою вдосконалення кримінально-виконавчої системи України та галузевого законодавства з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду;

2) вчення про методи порівняльного правознавства з урахуванням специфіки кримінально-виконавчого правового регулювання. Це дало змогу запропонувати науково обґрунтовану методологію порівняльно-правового дослідження виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у зарубіжних країнах, як систему таких методів: порівняльно-правового; діалектичного; сходження від простого до складного, від абстрактного до

конкретного; історико-правового; хронологічного; формально-юридичного (догматичного); правничо-герменевтичного; лінгвістичних; експертних оцінок; правового моделювання;

3) засади співвідношення норм кримінального й кримінально-виконавчого права. Зокрема, зроблено висновок, що кримінально-виконавча політика формується на основі базових принципів кримінально-правової політики та мети покарання в державі. Такий підхід властивий усім країнам, охопленим цим порівняльно-правовим дослідженням, і впливає із матеріальної природи норм кримінального права по відношенню до кримінально-виконавчого права;

4) позиції вчених щодо розгляду ізоляції засуджених до позбавлення волі на певний строк у двох аспектах: кримінально-правовому та кримінально-виконавчому. Це дало можливість пояснити особливість формулювання однієї з цілей покарання, закріпленої у ст. 718 Кримінального кодексу (КК) Канади, а саме ізоляції злочинців від суспільства. У свою чергу, в Україні ізоляція засуджених визначається законодавцем (ч. 1 ст. 102 КВК) як один із елементів режиму у виправних і виховних колоніях;

5) концепція поліфункціональності (універсальності) пенітенціарних установ (за окремими блоками для різних категорій засуджених та ув'язнених), котрі мають функціонувати за територіальним принципом;

6) позиції вчених і практиків щодо передачі слідчих ізоляторів до відання Міністерства внутрішніх справ (МВС) України, а також визнання праці обов'язком засуджених до позбавлення волі на певний строк;

7) аргументи щодо закріплення у чинному законодавстві обов'язку засудженого відшкодувати шкоду, заподіяну злочином, у випадку застосування умовно-дострокового звільнення від відбування покарання;

8) положення щодо неприйнятної з позиції дотримання прав засуджених і в своїй сутності антидемократичної практики подовження строку позбавлення волі до повного виправлення засуджених через застосування інститутів превентивного ув'язнення (Федеративна Республіка

Німеччина (ФРН)), кримінальної опіки (Франція), невизначеного ув'язнення (Швейцарія) та системи невизначених вироків (США, Канада);

9) наукове бачення на недоцільність запровадження інституту приватних пенітенціарних установ до кримінально-виконавчої системи України.

Ознайомлення зі змістом дисертації та її автореферату дає підстави стверджувати, що автор загалом досяг поставленої мети дослідження, а саме: розв'язання комплексної наукової проблеми щодо здійснення порівняльного аналізу виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у зарубіжних країнах, розроблення та наукове обґрунтування пропозицій, спрямованих на вдосконалення кримінально-виконавчої системи України і галузевого законодавства з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду.

Для досягнення цієї мети автором було успішно вирішено ряд поставлених наукових завдань. Зокрема: 1) навести теоретико-прикладне обґрунтування порівняльних досліджень у галузі кримінально-виконавчого права; 2) визначити методологію порівняльно-правового дослідження виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у зарубіжних країнах; 3) з'ясувати стан наукової розробки проблеми та виокремити періоди проведення наукових досліджень зарубіжного досвіду виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк; 4) здійснити порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у Федеративній Республіці Німеччина та Україні; 5) здійснити порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у Франції та Україні; 6) здійснити порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у Швейцарії та Україні; 7) здійснити порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк в Англії та Уельсі й Україні; 8) здійснити порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у Сполучених Штатах Америки та Україні; 9) здійснити порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у Канаді та

Україні; 10) здійснити порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у Норвегії та Україні; 11) здійснити порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у Швеції та Україні; 12) здійснити порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у Фінляндії та Україні; 13) обґрунтувати основні напрями вдосконалення кримінально-виконавчої системи України з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк; 14) розробити пропозиції щодо вдосконалення кримінально-виконавчого законодавства України з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк.

У дисертаційному дослідженні пропонується та доводиться доцільність застосування низки нових понять і положень, які мають вагомe значення для нормативного визначення і практики виконання покарань.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків (рекомендацій), сформульованих у дисертації та їх достовірність.

Методологія дослідження обраної дисертантом теми є традиційною для доктрини кримінально-виконавчого права. Нові положення, висновки і рекомендації, що висуваються в дисертації, в роботі обґрунтовуються за допомогою цілої низки методологічних принципів та методів. Зокрема, у роботі використані такі загальнонаукові та спеціальнонаукові методи: порівняльно-правовий, діалектичний, метод сходження від простого до складного, від абстрактного до конкретного, історико-правовий, хронологічний, системно-структурний, формально-юридичний, правничо-герменевтичний, лінгвістичні методи, статистичний, метод правового моделювання.

Теоретичною базою для рецензованого дисертаційного дослідження послужило дуже широке коло наукових праць як українських так і зарубіжних вчених.

Достатньо ґрунтовною є емпірична база дослідження, яку склали дані ,

отримані під час аналізу державної статистики, матеріали пенітенціарних відомств зарубіжних країн та України, результати анкетування (експертного опитування) 90 вчених із науковими ступенями доктора філософії або доктора права (м. Києва, Харкова, Дніпра, Одеси, Львова, Запоріжжя, Івано-Франківська, Чернігова), які досліджують проблеми пенітенціарної науки та пов'язаних із нею галузей, а також 800 практичних працівників правозастосовних і правозахисних інституцій, із них: персонал органів і установ виконання покарань Міністерства юстиції України (480 осіб), судді (110 осіб), прокурори (70 осіб), адвокати (140 осіб), чим забезпечується обґрунтованість і достовірність сформульованих у дисертації наукових положень, висновків і пропозицій.

Про ступінь обґрунтованості положень і висновків винесених на захист свідчить також належна їх апробація. Основні положення, висновки та пропозиції, що сформульовані за результатами дисертаційного дослідження, відображено у 50 працях, а саме: трьох монографіях (серед яких дві одноособові), 15 статтях у наукових фахових виданнях України, 9 статтях у наукових періодичних виданнях інших держав,

Положення і висновки дисертаційного дослідження доповідалися та обговорювалися на 20-ти міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях і круглих столах, а також 3 публікаціях, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Значення результатів дослідження для науки і практики. Результати дослідження, що сформульовані та викладені у дисертації положення, узагальнення, висновки і рекомендації мають як загальнотеоретичне, так і практичне значення для науки кримінально-виконавчого права та можуть бути використані:

– у *законотворчій діяльності* – для удосконалення норм КВК України (лист Комітету Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення правоохоронної діяльності від 25 червня 2018 р. № 04-18/12-1145);

– у *практичній діяльності* – під час проведення занять із службової

підготовки персоналу органів і установ виконання покарань (акт про впровадження Південно-Східного міжрегіонального управління з питань виконання кримінальних покарань та пробації Міністерства юстиції від 3 квітня 2018 р. № 32);

– у науковій роботі – для подальших наукових розробок у сфері виконання покарань (акт впровадження Інституту кримінально-виконавчої служби від 28 березня 2018 р.);

– в освітньому процесі – під час викладання навчальних дисциплін «Кримінальне право», «Кримінологія», «Кримінально-виконавче право», «Порівняльне кримінально-виконавче право», при підготовці підручників, навчальних посібників, у науково-дослідній та навчальній роботі студентів та курсантів (акт впровадження Університету державної фіскальної служби України від 29 січня 2018 р. № 2850; акт про впровадження Академії Державної пенітенціарної служби від 8 червня 2018 р. № 15/16-а).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Вдалим загалом слід вважати план, за яким проводилось дисертаційне дослідження. План дисертації охоплює вступ, п'ять розділів, які об'єднують чотирнадцять підрозділів, висновки, список використаних джерел та додатки. Такий план дисертації дозволив дисертантові в повному обсязі дослідити обрану проблематику. Представлена автором до захисту дисертація має загальний обсяг – 498 сторінок, з яких: 403 сторінки – основний текст, 58 – список використаних наукових джерел, 37 – додатки до дисертації.

Ознайомлення зі змістом дисертації та її автореферату дає підстави стверджувати, що поставлені у плані дисертації питання висвітлені достатньо повно з належною аргументацією положень та висновків, які містяться в дисертації та винесені автором на захист. Задекларовані дисертантом завдання дослідження загалом досягнуті повністю: кожне завдання реалізовувалося у відповідному підрозділі роботи. Таким чином автором **досягнута мета дисертаційного дослідження** – розв'язання комплексної наукової проблеми щодо здійснення порівняльного аналізу виконання

покарання у виді позбавлення волі на певний строк у зарубіжних країнах, розроблення та наукове обґрунтування пропозицій, спрямованих на вдосконалення кримінально-виконавчої системи України і галузевого законодавства з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду.

Кожній науковій праці, а тим більше такій як дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, в тій чи іншій мірі, притаманні також риси дискусійності, неточності положень і висновків. Окремим з них вочевидь бракує достатньої аргументації, глибини дослідження, інші з них наділені надмірною категоричністю, що обумовлює необхідність їх додаткового пояснення з боку дисертанта.

Знову ж таки, є можливість висловити дисертантові поради методичного характеру і побажання в плані поглиблення дослідження даної проблематики.

На етапі захисту своєї наукової праці дисертант проходить, образно висловлюючись, наукову експертизу на з'ясування рівня його наукової зрілості. Тому об'єктивна, неупереджена, доброзичлива оцінка його багаторічної праці дозволяє виявити назване вище коло питань. Думається, що вони, будуть корисні дисертантові у плані корегування свого бачення окремих теоретико-прикладних проблем.

У цьому зв'язку офіційний опонент вважає за доцільне висловити свою думку щодо окремих, найбільш істотних з них.

1. На с. 46 дисертації дисертант загалом правильно, використовуючи метод сходження від абстрактного до конкретного, виділив із кримінально-виконавчих систем зарубіжних країн саме ту складову, що стосується виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк, через його найбільшу поширеність та кількісно-якісну характеристику засуджених.

Водночас вважаємо, що: по-перше, лише цих двох аргументів недостатньо, а бажано під час публічного захисту навести й інші, що стали вагомими при виборі саме цього виду покарання; по-друге, викликає дискусійність такий аргумент, як «найбільша поширеність», адже він в окремих випадках вступає в колізію з іншими положеннями дисертації.

2. Одним із пунктів наукової новизни дисертант зазначає, що ним вперше визначено закономірності функціонування пенітенціарних систем зарубіжних країн в історико-правовому дискурсі (с. 12 дис., с. 5 автореф.), проте в самій дисертації автор не наводить такі закономірності, а посилається на с. 46 дисертації на відповідні сторінки монографії, що подається на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук (Пузирьов М. С. Порівняльний аналіз виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк в Україні та зарубіжних країнах: монографія. Київ: ВД «Дакор», 2018. 514 с.).

3. На с. 320–322 дисертації автор розвиває положення вчених і практиків на предмет запровадження інституту пенітенціарного суду (пенітенціарного судді) у вітчизняну систему кримінальної юстиції, підкріплюючи судження посиланням на відповідні емпіричні дані, що містяться в додатках А, Б до дисертації. У свою чергу, на с. 336–338 дисертантом обґрунтовується одиночне тримання засуджених до позбавлення волі у нічний час як принцип функціонування пенітенціарної системи України та формулюється нове для вітчизняної пенітенціарної теорії і практики положення у виді норми права у відповідній редакції. Проте обидва ці положення відсутні в розділі наукової новизни дисертації.

4. Дисертант вміло оперує загальноприйнятим в доктрині кримінального права, кримінології та кримінально-виконавчого права понятійним апаратом. Разом з цим, в роботі присутні окремі неточності термінологічного характеру:

а) у загальних висновках на сторінці 30, 31 автореферату та висновках до дисертації- сторінки 400-402 дисертант надає пропозиції до зміни та доповнень Кримінально-виконавчого кодексу України, з чим офіційний опонент в цілому погоджується. Але автор в одному випадку вживає термін «адміністрацією органів і установ виконання покарань», «адміністрація виправної колонії», в іншому «персоналу колонії», тоді, як у Законі України

«Про Державну кримінально-виконавчу службу України» (стаття 14) закріплено термін « персонал » та визначені його види.

б) на сторінках 5,8,10,11,13 автореферату і далі по тексту дисертації автор вживає термін «учені», «учених» коли згідно Закону України «Про вищу освіту» (ст. 13) має бути «вчені», «вчених». В інших випадках даний термін вживається вірно. Думається, що названі неточності є наслідком літературного редактора, який не зважив на специфіку законодавчих термінів.

5. Грунтовним за своїм змістом є *підрозділ 5.1 «Основні напрями вдосконалення кримінально-виконавчої системи України з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк»*, де дисертант доводить, що в умовах реформування кримінально-виконавчої системи України під егідою Міністерства юстиції нагальною є триступенева структура управління з наявністю при цьому обласного осередку центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері виконання кримінальних покарань та пробації; пропонує передачу слідчих ізоляторів ДКВС України у відання МВС України; сформулює пропозицію щодо створення в Україні поліфункціональних пенітенціарних установ та ін. Але поряд з цим, на наш погляд є недостатньо науково обгрунтованою позиція автора щодо передачі слідчих ізоляторів до Міністерства внутрішніх справ України, оскільки цьому питанню присвячено лише 347-349 сторінки дисертації, а сам автор посилається на дослідження та пропозицію професора Є.Ю. Бараша. Така позиція неодноразово була предметом дискусії серед науковців та практиків. Загальновідомо, що слідчі ізолятори тривалий час були підпорядковані системі МВС, що в свою чергу призводило до порушень прав і свобод ув'язнених. У зв'язку з цим автору пропонується під час публічного захисту навести додаткові аргументи на користь передачі слідчих ізоляторів до підпорядкування Міністерства внутрішніх справ.

6. Хотілось би висловити деякі зауваження щодо оформлення дисертації та автореферату у відповідності до Наказу МОН України № 40 від 12.01.17 року. В своєму відгуку офіційний опонент наголошує, що автореферат дисертації повністю відповідає тексту дисертації. Але поряд з цим:

а) в анотації до дисертації автор вказує кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису, а в авторефераті рукопис (стор.37, 38);

б) відповідно п. 8 Наказу у вступі подається обґрунтування вибору теми дослідження, а в авторефераті наводиться актуальність теми;

- далі п 8. Наказу вимагає наукова новизна *отриманих* результатів, тоді, яка в тексті дисертації та авторефераті автор вказує наукова новизна *одержаних* результатів;

-практичне значення *отриманих* результатів, а в дисертації та авторефераті визначено як практичне значення *одержаних* результатів;

-апробація *матеріалів* дисертації, а автор зазначає апробація *результатів* дисертації.

Викладені вище критичні зауваження, застереження та побажання не впливають на загалом позитивну оцінку рецензованого дисертаційного дослідження.

Ознайомлення з дисертацією та авторефератом надає підстави для загального висновку, що автором проведене самостійне і творче, завершене наукове дослідження в галузі кримінально-виконавчого права. Воно містить наукові положення та науково обґрунтовані результати, які розв'язують важливу наукову проблему і становлять істотний внесок в розвиток кримінально-виконавчої науки. Дисертація оформлена відповідно до державного стандарту. Обсяг основного тексту дисертації відповідає встановленим нормативам до такого виду наукових робіт. Мова роботи загалом відзначається точністю, лексично та стилістично правильно побудована. Наукові положення в тексті дисертації у смисловому плані, як правило, завершені, цілісні та взаємопов'язані.

Зміст дисертації відповідає заявленій дисертантом науковій спеціальності, вона належно апробована. Мета та завдання цього наукового дослідження повністю досягнуті.

Виходячи з викладеного вище, можна стверджувати, що рецензована дисертація на тему: **«Виконання покарання у виді позбавлення волі на певний строк у зарубіжних країнах: порівняльно-правове дослідження»** відповідає вимогам, сформульованим у пунктах 9, 10, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. із змінами. Вона містить наукові положення та науково обґрунтовані результати в галузі кримінально-виконавчого права, що розв'язують важливу науково-прикладну проблему. Тому вважаємо, що автор дисертації – Михайло Сергійович Пузирьов зарекомендував себе кваліфікованим вченим, є перспективним дослідником та заслуговує при успішному захисті присудити йому науковий ступінь доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право.

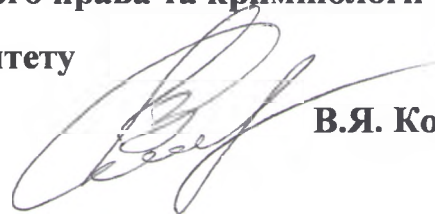
Офіційний опонент,

доктор юридичних наук, доцент

професор кафедри кримінального права та кримінології

Одеського державного університету

внутрішніх справ

В.Я. Конопельський

Погоджено:

**Проректор державного університету
доктор юридичних наук, професор**

С.О. Кузніченко

28 листопада 2018 року

м. Одеса